

ПОЛІТОЛОГІЯ

**Методичні вказівки до практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
з усіх спеціальностей**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Навчально-науковий інститут загальноуніверситетської підготовки

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ПОЛІТОЛОГІЯ

Методичні вказівки до практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
з усіх спеціальностей

Мелітополь – 2020

УДК 323; 184

М 79

Затверджено методичною радою
Таврійського державного агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного
(протокол від «30» січня 2020 року №5)

Рецензент:

Олексенко Р.І. - доктор філософських наук, професор (Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного)

Морарь М.В.

ПОЛІТОЛОГІЯ. Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» з усіх спеціальностей. Мелітополь: ФО-П Однорог Т.В., 2020. – 52с.

Методичні вказівки до практичних занять розроблені у відповідності із робочою програмою дисципліни «Політологія», що передбачено для студентів усіх напрямів підготовки.

Методичні вказівки призначені надати допомогу студентам в підготовці до практичних занять з метою змістовної, теоретично обґрунтованої логічної відповіді на поставлені запитання з урахуванням сучасних досягнень політичної думки.

© М.В. Морарь, 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тема 1. Політика як соціальне явище	5
Тема 2. Політологія як наука.....	7
Тема 3. Генеза світової політичної думки.....	10
Тема 4. Основні віхи вітчизняної політичної думки.....	12
Тема 5. Влада та владні відносини.....	14
Тема 6. Політична система суспільства.....	17
Тема 7. Держава як інститут політичної системи	21
Тема 8. Політичні режими.....	24
Тема 9. Правова держава та громадянське суспільство: ідеал і дійсність	28
Тема 10. Політична культура та політична свідомість	31
Тема 11. Політична ідеологія	34
Тема 12. Політичні еліти та їх роль у політичному житті суспільства.....	37
Тема 13. Політичне лідерство.....	39
Тема 14. Політичні партії, суспільно-політичні організації та рухи.....	41
Тема 15. Політичні конфлікти і шляхи їх подолання.....	43
Тема 16. Політика міждержавних відносин.....	45
Тема 17. Україна у сучасному геополітичному просторі	49
Тема 18. Політичне прогнозування.....	51

ВСТУП

Політична історія переконливо свідчить: демократичний розвиток суспільства неодмінно супроводжується розповсюдженням знань про політику серед громадян держави й, передусім, серед її молодого покоління, учнівської та студентської молоді. Сьогодні, за умов глобальних соціально-політичних економічних та культурних трансформацій, активного впливу яких на українська держава, особливого значення набуває вміння орієнтуватися у складних процесах та давати їм об'єктивну оцінку. Тому надзвичайно актуальною стає потреба у систематизованих політичних знаннях, що необхідні кожній людині незалежно від її віку, таті, соціального походження та професійного спрямування.

Жити в суспільстві, отже, і бути вільним від політики неможливо. Тому, щоб не бути пасивним об'єктом впливу з боку охочих до влади людей, потрібно не тільки брати участь у політиці, а й мати наукові знання про неї та керуватись ними на практиці. Джерелом таких знань є окрема наука – політологія. Як наука та навчальна дисципліна політологія виконує теоретичні, пізнавальні, методологічні, світоглядні, прогностичні, інтегративні та прикладні функції. Будучи суспільно-гуманітарною наукою та навчальною дисципліною органічно взаємодіє з філософією, соціологією, психологією, історією, культурологією.

Мета і завдання курсу: надання студентам базових, науково обґрунтованих, систематизованих знань про закономірності розвитку політичної сфери життя суспільства, роль та місце особистості в політичному процесі, сутність основних соціально-політичних доктрин, специфіку міжнародних відносин та глобальні проблеми сучасності, визначення місця України у світовому співтоваристві.

Методичні вказівки покликані надати допомогу в підготовці до практичних занять з метою змістовної, теоретично обґрунтованої логічної відповіді на поставлені запитання з урахуванням досягнень політичної думки.

Тема 1. ПОЛІТИКА ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ

1. Політика як суспільний феномен і наукове поняття.
2. Структура та функції політики.
3. Співвідношення політики та інших сфер людського співжиття.

Методичні поради.

Вивчення будь-якої навчальної дисципліни розпочинається з визначення змісту її поняття. Поняття «політологія» походить від двох грецьких слів: politika – державні й суспільні справи і logos – слово, учення. Тобто політологія – це наука про політику. Тому необхідно спочатку дати визначення, що таке політика як соціальне явище. Слід визначити, що політика існувала не завжди, а зароджується із виникненням держави й існує разом із нею. Історично феномен політики розвивається водночас із соціумом. Політика - це відносини, що включають згоду, підпорядкування, панування, конфлікт і боротьбу між групами, класами, націями, прошарками, страатами і окремими людьми (внутрішня політика) і державами (зовнішня політика) з приводу завоювання чи досягнення влади, її утримання, організації та використання. Це особливий вид діяльності пов'язаний з одержанням і здійсненням влади.

Існують місцевий рівень політики, регіональний рівень, національний рівень та міжнародний рівень, політики. Суб'єктами політики виступають конкретні індивіди, органи та ланки політичних організацій, держава з її інституціями, народи та нації.

Функції політики: керівництво та управління суспільством, інституціонування відносин в суспільстві, вироблення загальних цілей та завдань суспільства, розподілення ресурсів, гарантування внутрішньої та зовнішньої безпеки суспільства, залучення громадян до участі в політичному житті суспільства, формування ціннісних орієнтирів, актуалізація інтересів.

Завдання для самостійної роботи і рефератів:

- Еволюція концепцій політики..
- Роль особи в політиці. Вплив суб'єкта політики на політичний процес.
- Політичне панування: необхідність чи сваволя.
- Взаємозв'язок і взаємовпливи політики та інших сфер суспільного життя.
- Роль права в політичному житті суспільства.

Список літератури:

1. Рудич Ф,М. Політологія: Підручник. - 2-е вид., стереотип. / Ф.М. Рудич-К.: Либідь, 2006. - 480с.
2. Політологія: підручник § Л.М.Димитрова, С.О.Кисельов, М.Ф.Шевченко та ін.; За ред. Л.М.Димитрової, С.О.Кисельова. - К.: Знання, 2009. - 206с.
3. Основи сучасної політології: підручник / М.В.Цюрупа, В.С.Ясинська. - К.:Кондор, 2008.-354с.
4. Морарь М.В. Політологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФО-П Однорог Т.В., 2019. – 176с.
5. Політологія: Навч.посіб./ М-П. Гетьманчук, В.К. Гришук, Я.Б. Турчин, та ін.; за заг.ред. М.П. Гетьманчука. - К.: Знання, 2011. - 415с.
6. Політологія: підручник / В.Г. Антоненко, В.Д. Бабкін, О.В. Бабкіна та ін. - 3-тє вид., перероб, доп. - К.: Академія, 2008. - 567 с.

Тема 2. ПОЛІТОЛОГІЯ ЯК НАУКА

1. Політологія як наука.
2. Етапи становлення політології як наукової дисципліни.
3. Предмет, структура та функції політології.
4. Методологічна основа політології.

Методичні поради.

Політологія - це наука про політику, основні тенденції та шляхи її розвитку, процеси державного життя, державну владу та владу взагалі.

Появу політології як правило, пов'язують із іменем Френспса Лейбера, який у 1857 р. почав читати в Колумбійському університеті (США) курс лекцій з політичної теорії і заснував кафедру історії політичної науки, яка стала орієнтиром для відкриття у 80-х роках XIX ст. ряду інших кафедр політологічного профілю здебільшого на юридичних факультетах університетів США.

У Європі першою спеціалізованою установою політичних досліджень стала Вільна школа політичних наук (сьогодні Інститут політичних досліджень Паризького університету), що виникла у Франції в 1871 році. Політологія успішно розвивалася і в інших європейських країнах, зокрема в Німеччині й Італії.

На початку XX століття потужний розвиток політології спостерігається в першу чергу в США. де вже у 1903 р. було створено Американську асоціацію політичних наук. 1906 р. - часопис «Огляд американської політичної науки», а з 1939 р. почав виходити «Журнал політичних досліджень». Що ж до Європейського континенту, то активне утвердження політичної науки там через існування тоталітарних режимів (Німеччина, СРСР, Італія) та їхніх сателітів розпочалося тільки після Другої світової війни, чому активно сприяла американська політична школа та ЮНЕСКО. яка в 1948 р. організувала міжнародний колоквиум політологів (м. Париж), де було вирішено вживати